

Proletářské paláce pod zemí

MOSKEVSKÉ METRO NABÍZÍ MUZEJNÍ EXPONÁTY I ABSURDNÍ DRAMATA

Víte, kde se v Moskvě v zimě nejlépe ohřejete? V metru.

Zatímco v kremelských věžích s rudou hvězdou hvízdá meluzína, v metru se svléknete do trička a stejně vám bude horko. Navíc se můžete v nejvyužívanějším podzemním dopravním systému na světě do sytosti vynadávat na impozantní výzdobu, na nejstarších linkách poplatnou době svého vzniku – stalinismu.

Moskevskému metru se kvůli monumentálnímu secesnímu a socialisticko-realistickému dekoru centrálních stanic říká paláce lidu. Je neuvěřitelně hlučné, skákavé, lehce zatučlé, jednou strohé, jednou dech beroucí, v každém případě strašně přeplněné. V pracovní dny se metrem na dvanácti trasách přepraví více než sedm milionů lidí, takže člověk, který si potrpí na svůj osobní prostor, má v Moskvě vážný problém. Což je zvláštní v tom ohledu, že ačkoliv si Moskvané v metru na každém kroku dýchají za krk či do výstřihu, dokážou se dokonale ignorovat.

I v nejtěsnější frontě na lístky jsou tak všichni obklopeni průzračnou, ale neprůstřednou skleněnou stěnou. Možná právě proto hlas v metru pravidelně nabádá cestující, aby pouštěli sednout starší lidi a děti, případně jim připomene, že opouštět vlak a nevíť s sebou své věci nebývá rozumné. Ve směru do centra města hovoří hlas mužský, v opačném směru upozorňuje pasažéry hlas ženy.

Moskevské metro má i o svátcích kratší intervaly než u nás (až půlminutové) a jezdí od 5.30 do jedné hodiny ranní.

Proletářský ráj, či nukleární úkryt?

Stavba metra v Moskvě byla zahájena počátkem 30. let a pracovalo na ní 75 tisíc dělníků a vojáků. Prvních třináct „paláců“, tedy stanic červené trasy, bylo zprovozněno v roce 1935. S různými přestávkami trvá výstavba dodnes, přičemž budovatelské plány sahají (zatím) do roku 2015.

FOTO: SIMONA BARTOŠOVÁ

Stanice Komsomolskaja. Každou z historických stanic metra poznáte podle originálních lustrů – nikde nejsou stejné.

Metro tvoří dvanáct linek odlišných barvou. Nejočividnější nese dobovou výpověď zejména ta okružní – hnědá. Její stavba začala ještě za druhé světové války po bitvě u Stalingradu. Stalin prý už tehdy tušil, že Němci válku prohrají, proto zavelel k výstavbě výstavní trasy metra, která měla symbolizovat sovětské vítězství. Městská legenda však o vzniku hnědé okružní trasy zpravuje jinak. Když přinesli konstruktéři plány další výstavby metra Stalinovi na ukázkou a ptali se ho, co o nich soudí, položil vůdce beze slova doprostřed plánů šálek kávy, kde se otiskl hnědý kruh.

Soudruzi konstruktéři si to vyložili jako projev Stalinova génia a okružní propojení existujících tras metra provedli.

Mozaikové lži

Pro výzdobu stanic na dvacetikilometrovém okruhu se do Moskvy dovážely mramor, bronz, mosaz, vzácné dřevo či keramika ze všech koutů země. Každá stanice má své originální lustry. Na stanici Komsomolskaja je série mozaik, které zobrazují vojenské úspěchy Ruska od dob Alexandra Něvského, který v roce 1240 porazil Švédy, až po dobytí Berlína na konci druhé světové války.

Mozaičky jsou složeny až z 300 tisíc kamínků.

Stanice Kijevskaja zase ilustruje historii přátelství Ukrajinců a Rusů. Snad to bylo myšleno jako konejšivé gesto. Cynik by se pousmál, vzpomene-li na Ukrajince Bohdana Chmelnického, který sice s carovou pomocí zvítězil v polovině 17. století nad Poláky, výměnou za to si však Ukrajina v carském Rusku prožila první vlnu národnostního útlačku.

Ušetřeny ideologie

Sovětská éra zanechala na moskevském metru hlubokou stopu, která nejspíš nikdy nezmizí. Ješ-